

Заскалета С.Г.

ОРГАНИЗАЦИЯ ДИСТАНЦИОННОГО ОБУЧЕНИЯ В СТРАНАХ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

В статье рассматривается опыт государств Европейского Союза относительно дистанционного образования в контексте непрерывного профессионального образования. Отмечается, что дистанционное обучение дает значительно больше возможностей для активизации учебно-познавательной деятельности студентов в сравнении с традиционными формами обучения.

Ключевые слова: дистанционное обучение, непрерывное профессиональное образование, учебно-познавательная деятельность студентов.

Zaskaleta S.G.

THE ORGANIZATION OF DISTANCE LEARNING IN THE COUNTRIES OF EUROPEAN UNION

The experience of the countries of European Union in the sphere of distance education as a part of long-life learning is given in the article. It is stated that usage of distance education gives more possibilities for active comprehensive activity compared with traditional forms of teaching.

Key words: distance learning, continuous professional education, students' educational and cognitive activities.

УДК 378.6

Зубач Т.О.

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ У КУРСАНТІВ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ МВС УКРАЇНИ ЗАСОБАМИ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Автор розглядає проблему формування естетичних компетенцій у курсантів вищих навчальних закладів МВС України засобами іноземної мови. Особливу увагу приділено завданням, які постають перед викладачами-мовниками відомчих ВНЗ при вирішенні даного питання.

Ключові слова: естетична компетенція, естетичне виховання, естетичний смак.

Становлення суверенної Української держави, зміцнення її міжнародних позицій пов'язане не тільки з соціальними, політичними, економічними та культурними змінами, а й з удосконаленням самої людини. Нині суспільство ставить перед особистістю нові вимоги, передумовою виконання яких є її всебічний та гармонійний розвиток.

Зростання значущості національної культури в розвитку України та світової цивілізації зумовило проголошення принципів освітньої та культурної політики у законодавчих та нормативних документах про освіту: Національній доктрині розвитку освіти, Державній національній програмі “Освіта” (Україна ХХІ століття), законах України “Про освіту”, “Про вищу освіту”, Концепції громадянського виховання особистості.

Соціальне замовлення суспільства спрямовує освіту на вивчення цілісної картини світу – світу культури та людини, на формування гуманітарного мислення, розвиток творчих здібностей особистості. Тому набуває пріоритетного значення подальше вдосконалення естетичної культури особистості як невід’ємної характеристики спеціалістів з вищою освітою, що можливе лише за умови формування у студентської молоді необхідного складника творчої діяльності, стрижневого виду естетичної здібності – естетичних компетенцій, які поєднують чуттєві та інтелектуальні сили людини.

Як свідчать документи всесвітніх і міжнародних конференцій, що проводяться під егідою ЮНЕСКО, останнім часом дедалі реальніший характер набувають процеси інтеграції та інтернаціоналізації у вищій освіті. Тому завдання сьогодення – формувати особистість

громадянина європейської спільноти, що неможливо без міжнародних знань, володіння іноземними мовами та розуміння культури їх носіїв. У контексті глобалізації особливе значення надається розвиненим естетичним компетенціям особистості, адже завдяки їм відбувається диференційоване сприйняття й оцінювання естетичних об'єктів, яке уможливорює шанобливе ставлення до культурної спадщини інших народів. Важлива роль естетичних компетенцій в процесі ціннісного орієнтування особистості, можливість їх розвитку протягом життя робить цю естетичну категорію об'єктом педагогічної уваги і впливу.

Філософсько-аксеологічний аспект проблеми формування естетичних компетенцій досліджували І. Зязюн, М. Каган, М. Киященко, І. Коніков, Р. Шульга; психологічний – Б. Ананьєв, О. Леонтьєв, П. Симонов, Б. Теплов; соціально-психологічний – Н. Калашник, О. Молчанова, В. Шинкарук; педагогічний – М. Каган, Г. Петрова, В. Самохвалова, О. Семашко.

Деякі проблеми естетичного виховання висвітлюються в працях зарубіжних представників філософії освіти: в Росії – М. Киященком, І. Коніковим, В. Самохваловою, О. Шапінською; у США – Т. Манро, А. Тилем, Дж. Фіске; в Англії – Г. Ридом; у Німеччині – Г. Зелле, Г. Емером; у Франції – П. Бурд'є.

Поряд зі згаданими результатами наукового пошуку проблема формування естетичних компетенцій у курсантів вищих навчальних закладів МВС засобами іноземних мов залишається ще недостатньо вивченою.

Вирішення цієї проблеми викликає ряд суперечностей між:

- підвищеними вимогами суспільства до естетико-мовленнєвої культури та недостатньою увагою з боку вищих навчальних закладів системи МВС України до вирішення цієї проблеми;
- необхідністю системного вирішення зазначеної проблеми та відсутністю її навчально-методичного забезпечення;
- потенціальними можливостями впливу викладачів та відсутністю належного вирішення питання в процесі навчальної та позааудиторної роботи.

Як свідчить аналіз навчально-виховного процесу відомчих ВНЗ, рівень естетичної культури курсантів не відповідає сучасним вимогам, що виявляється в недостатньому усвідомленні ролі естетичного виховання в розвитку молоді.

Причинами такого стану є недостатнє ознайомлення курсантів з основами естетики, теорією та практикою естетичного виховання у ВНЗ, а також відсутністю передумов для творчої самореалізації й самовиховання курсантів.

Отже, метою статті є розкриття особливостей формування естетичних компетенцій у курсантів ВНЗ МВС, а також визначення місця та ролі іноземної мови у цьому питанні.

“Компетенція” тлумачиться у сучасних словниках як добра обізнаність із чим-небудь [1: 305]. Слово походить від лат. “competitā” (відповідність, узгодженість) – це знання і досвід у певній сфері. Вони забезпечують оволодіння інтелектуальним і фізичним інструментарієм певної діяльності.

А. Хуторський розуміє під компетенцією “сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що задаються по відношенню до певного кола предметів і процесів і є необхідними для того, щоб якісно продуктивно діяти” [2: 60]. Учений підкреслює, що компетенція – це задана вимога, норма.

Отже, лаконічно можна сказати, що компетенція – це коло повноважень, а естетична компетенція – це коло повноважень у сфері естетичних знань.

Курсанти приходять до ВНЗ з багато в чому сформованими поглядами на життя та певним рівнем зрілості культури. Виховання у ВНЗ забезпечує формування особистості майбутнього спеціаліста, його свідомості, самосвідомості, встановлення зв'язку поколінь, збереження їх культурних надбань, накопичення власного досвіду на основі напрацьованого попередниками тощо. Це має здійснюватись “авторитетними, високо-освіченими людьми,

носіями високої загальної, світоглядної, політичної, професійної, правової, інтелектуальної, соціально-психологічної, емоційної, естетичної, фізичної та екологічної культури” [3: 247].

Отже, перед викладачами та вихователями вищих закладів освіти МВС України постають такі завдання:

- вироблення уміння сприймати прекрасне у природі, мистецтві, повсякденному житті; розвиток естетичного смаку, здатності відрізнити красиве від потворного;
- виховання бажання щоденно вносити естетичне, позитивне в своє оточення; напрацювання навиків правильного оцінювання рівня естетичності того чи іншого явища;
- виховання естетичного ставлення до мови, як засобу спілкування майбутніх працівників міліції, адже їх професійна діяльність потребуватиме постійного спілкування з людьми.

Вирішення цих завдань буде нерозривно пов'язане з поняттям “естетичного виховання”.

Естетичним вихованням у педагогіці, як відомо, вважають виховання здатності до повноцінного сприймання, правильного розуміння і ставлення до проявів прекрасного у природі, суспільному житті, в побуті, мистецтві [4].

У формуванні уміння бачити прекрасне, розуміти й оцінювати його за законами краси велику роль відіграє іноземна мова як навчальний предмет. По-перше, у словесній формі в мові відображаються всі сфери життя людини: природа, суспільство, мистецтво. По-друге, сама мова має риси прекрасного, здатні викликати естетичні почуття, формувати естетичні компетенції. Таким чином, естетичне виховання засобами слова здійснюється протягом усього навчання. Розвинений естетичний смак дає змогу не тільки оцінювати чуже мовлення, а стимулюватиме прагнення, потребу якісно вдосконалювати власне мовлення [5].

Отже, мовлення (спілкування) – один із засобів та інструментів майбутньої професійної діяльності курсантів, без яких сама діяльність буде неефективною. Специфіка службової лояльності не дозволить працівникам міліції бути грубими, необ'єктивними. Курсанти вже від самого початку повинні усвідомлювати, що кожний факт грубості, неналежної поведінки, невічливого спілкування, як правило, можуть набути широкого резонансу, викликати у людей хибне уявлення про діяльність міліції, негативно вплинути на її імідж.

Рідна мова є найбільш дієвим засобом виховного впливу, який без перебільшення можна назвати універсальним. Відомо, що, засвоюючи рідну мову, люди “...поступово стають носіями національного змісту, духу: засобами рідної мови у них найефективніше формується національна психологія, характер, світогляд, свідомість і самосвідомість та інші компоненти духовності народу” [6: 29]. Але не лише рідна, а й іноземна мова є дієвим засобом формування високорозвинутої та освіченої особистості та висококваліфікованого фахівця.

Усне мовлення курсантів засмічене словами-паразитами, бідне, містить часті повтори, у ньому мало означень, відсутні фразеологічні звороти; більшість речень одноманітні. За таких обставин курсанти не оволодівають культурою спілкування, не завжди можуть чітко, логічно висловити власні думки, почуття з дотриманням норм мовленнєвого етикету, не вміють вести діалог, корегувати власне мовлення в процесі говоріння, ураховуючи реакцію співучасників комунікації.

Причини мовно-естетичної байдужості переважної більшості курсантів криються, по-перше, у відсутності в них “особливої потреби говорити добірною мовою, а звідси і невимогливість до свого мовлення” [7], і, по-друге, в неправильній організації змісту навчання. Досвід показує, якщо спрямувати навчання мови на виховання позитивних емоцій, почуттів, потреб (внутрішнього), то це вирішить проблему культури спілкування, мовлення взагалі (зовнішнього).

Тому головними завданнями відомчих ВНЗ повинні бути:

- навчально-методичне забезпечення викладання дисципліни “Іноземна мова”, що сприятиме формуванню естетичних компетенцій курсантів її засобами;
- належне вирішення питань в процесі навчальної та позааудиторної роботи;
- складання спеціальних програм та впровадження в навчальний процес спеціальних курсів, направлених на виховання естетичного ставлення до мови.

Завдання викладача-мовника – дати курсантам знання про систему зображально-виражальних засобів; формувати у курсантів естетичну свідомість, яка складається з естетичного сприйняття, переживання і відчуття, оцінки, естетичного ідеалу, поглядів і теорій, і характеризує зв'язок інтелектуальної й чуттєво-емоційної сфер гармонійної особистості. Все це зумовить розвиток мовної компетенції.

Рівень мовної компетенції визначає спроможність курсанта доречно добирати мовні засоби відповідно до комунікативної мети; вияв основних комунікативних ознак досконалого мовлення (точність, логічність, правильність, виразність, образність, етичність, естетичність); сприймати чужі висловлювання, які також можуть стати ґрунтом для конструювання власних висловлювань.

Постійне й систематичне спілкування курсантів у процесі становлення їх особистостей сприятиме народженню й розвитку стійких і константних естетичних відчуттів. Естетичний смак – регулятивний компонент естетичної свідомості, обумовлена здатність людини оцінювати предмети, процеси, явища з позиції їх естетичної значущості. Істинний, глибинний смисл естетичної свідомості полягає в тому, щоб забезпечити кожній людині досягнення внутрішньої гармонії між різнорідними аспектами її життя, зводити під один знаменник різні аспекти її сутності.

Висновки. Таким чином, можна дійти висновку, що на сьогоднішній день проблема формування естетичних компетенцій у курсантів вищих навчальних закладів МВС України засобами іноземної мови є досить серйозною та недостатньо дослідженою, незважаючи на те, що важливість її очевидна.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ананьев Б. О проблемах современного человекознания / Б. Ананьев. – СПб, 2001.
2. Хуторской А. Ключевые компетенции как компонент личностно-ориентированной парадигмы образования / А. Хуторской // Народное образование. – 2003. – № 2. – С. 58-64.
3. Новий тлумачний словник української мови. – Т. 2. – К., 1998.
4. Концепція виховання дітей та молоді у сучасній системі освіти // Молодь і закон: Збірник нормативних актів і документів з проблеми виховання студентської молоді / За заг. ред. Н.І. Косаревої. – К.: ІЗМН, 1997. – С. 237-250.
5. Національна державна комплексна програма естетичного виховання: Проект / І.А. Зязюн, О.М. Семашко. – К., 1994.
6. Стельмахович М.Г. Українська родинна педагогіка: Навч. посібн. / М.Г. Стельмахович. – К.: ІСДО, 1996. – 288 с.
7. Калашник Н.Г. Естетичні смаки: їх витоки і формування / Н.Г. Калашник. – Запоріжжя: Просвіта, 2001. – 344 с.

Зубач Т.А.

ФОРМИРОВАНИЕ ЭСТЕТИЧЕСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ У КУРСАНТОВ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ МВД УКРАИНЫ ПОСРЕДСТВОМ ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА

Автор рассматривает проблему формирования эстетических компетенций у курсантов высших учебных заведений МВД Украины средствами иностранного языка. Особое внимание уделяется заданиям, возникающим перед преподавателями-лингвистами ведомственных ВУЗов при решении этого вопроса.

Ключевые слова: эстетическая компетенция, эстетическое воспитание, эстетический вкус.

THE FORMATION OF AESTHETIC COMPETENCES OF MILITARY HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS' STUDENTS BY MEANS OF A FOREIGN LANGUAGE

The author deals with the problem of forming of aesthetic competences during studying foreign languages by the cadets of establishments of higher education of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. A special attention is paid to the tasks, which arise before the instructors-linguists in the departmental establishments of higher education when solving this problem.

Key words: aesthetic competence, aesthetic education, aesthetic taste.

УДК 373.31:159.937.22:78(477)(045)

Качуринець Л.В.

**ФОРМУВАННЯ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ
У КОНТЕКСТІ ПІЗНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ**

У статті розглядається розвиток музичного сприймання молодших школярів. Музичне сприймання розкривається в контексті пізнання української музики, усвідомлення і оцінювання її образів, обмірковування слухових вражень від почутого.

Ключові слова: музичне сприймання, художньо-зображальні можливості української музики, пізнавальна сфера молодшого школяра.

Пізнання світу української музики учнями молодших класів, її музичних образів починається з духовного контакту з музикою, з почуттєвого “бачення” та емоційного відгуку на неї. Процес чуттєвого пізнання дитиною музики спрямовано на усвідомлення окремих властивостей музичних образів, і сприймання, яке дає цілісне уявлення про них.

У методиці музичного навчання накопичено суттєвий матеріал щодо сутності музичного сприймання, і розгляд цієї проблеми у минулому призвів до виникнення у ХХ ст. науки, яка розглядає закономірності функціонування і формування музичного образу та педагогічні підходи до музичного розвитку дітей (Б.Асаф'єва, Н.Гродзенська, О.Костюк, Л.Мазель, Є.Назайкінський, С.Науменко, О.Ростовський, Б.Теплов, В.Шацька, Б.Яворський та інші). Попри серйозні здобутки у цій галузі залишилися питання, які потребують вивчення, зокрема сприймання молодшими школярами української музики. Метою статті є розкриття особливостей музичного сприймання і визначення можливостей щодо його формування на основі вивчення української музики молодшими школярами.

Основою пізнання дитиною музики є емоційні відчуття, через які здійснюється зв'язок з нею і безпосередній вплив на засвоєння музичного матеріалу. У психології поняття відчуттів розкривається як відображення в мозку людини окремих властивостей, якостей предметів та явищ об'єктивної дійсності внаслідок їх безпосереднього впливу на органи чуття [2: 101]. Вони мають провідне значення у процесах сприймання музики дитиною.

Поняття сприймання визначається у науковій літературі як відображення предметів і явищ у свідомості людини, що діють у певний момент на органи чуття [2: 120]. Відповідно до цього ми розуміємо музичне сприймання як відображення музичних образів у свідомості людини, що діють на органи слуху. У сучасній науковій літературі найчастіше зустрічаються два терміни, що визначають діяльність людини, яка слухає музику: “сприймання музики” і “музичне сприймання”. Поняття “сприймання музики” здебільшого використовується у працях психологів, воно відображає ситуацію, коли сприймання охоплює музику лише як предметний матеріальний процес, як специфічний об'єкт впливу на людину. Поняття “музичне сприймання” означає спрямування сприймання на “осягнення й осмислення тих значень, якими володіє музика як мистецтво, особлива форма відображення дійсності, як естетичний художній феномен” [4].